

Geopark Heuvelrug

waar de geschiedenis aan en onder je voeten ligt

Ijs, wind, water en de mens vormden de Heuvelrug en de natte gebieden aan weerszijden daarvan. De Heuvelrug bestaat niet alleen uit stuwwallen, bos, heide en zand. Langs de Heuvelrug liggen rivieren, zoals de Vecht, de Lek en de Kromme Rijn, maar ook de Hollandse Waterlinie, de Grebbelinie en de Romeinse Limes.

De aanwezigheid van waardevolle geologische fenomenen, bijzondere natuur, gevarieerd landschap en cultuurhistorisch erfgoed op en rond de Heuvelrug zijn aanleiding voor het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug om te werken aan de Unesco kwalificatie van Geopark. De Stichting, die met dit doel is opgericht, meent dat dit bijzondere gebied ruim aan de eisen voldoet. Met name de invloed van de mens en het water in het gebied zijn indrukwekkend.

De grote variatie in het landschap met al haar mogelijkheden maakte het gebied van oudsher aantrekkelijk voor de mens. Dat zie je terug in de sporen die mensen eeuwenlang hebben nagelaten in het gebied. De alleroudste sporen gaan terug tot in het Paleolithicum (Oude Steentijd, <300.000-8.800 voor Chr.). In Leersum is bijvoorbeeld onlangs een stenen *chopping tool* gevonden waarvan een ouderdom van minstens 200.000 jaar wordt vermoed.

Ongeveer 4.500 duizend jaar geleden

Tekst: Annemarie Luksen-Ijtsma, Marc Hofstra

- ▲ Grafheuvel Leersum (BRON: ANNEMARIE LUKSEN-IJTSMA)
- ◀ Kaart Geopark (BRON: GEOPARK HEUVELRUG)
- ▼ Chopping tool, Leersum (BRON: ANNEMARIE LUKSEN-IJTSMA)
- ▶ Romeinse helm, Amerongen (BRON: RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN, LEIDEN)

De laatste publicaties zijn over de Kromme Rijnstreek: de Ontdekkart en het Boekje "Ken je ondergrond; waar de geschiedenis aan en onder je voeten ligt". Meer weten en/of de Nieuwsbrief ontvangen, zie www.geoparkheuvelrug.nl.

vestigden de eerste boeren zich in dit gebied. Op open plekken in het bosrijke landschap bouwden zij grafmonumenten van zand en heideplaggen voor hun doden. Deze grafheuvels ontwikkelden zich door de generaties heen als plaatsen van herinnering en verering waar de gemeenschap elkaar ontmoette. Bijzonder is dat deze bakens van de prehistorische samenleving ook nu nog te zien zijn in de bossen op de stuwwal. Ook de waterrijke gebieden aan de voet van de Heuvelrug boden de prehistorische mens een comfortabele thuisbasis. Aan het begin van onze jaartelling trok het Romeinse leger dit gebied binnen en bouwden bij het huidige Vechten een fort, ook wel *castellum* genoemd. In de Romeinse tijd was de Kromme Rijn de belangrijkste rivier in dit gebied en de Romeinen legden de noordgrens van hun Rijk hierlangs. In deze grenszone, ook wel *Limes* genoemd, verreesen forten en wachttorens, maar ook indrukwekkende infrastructurele werken, zoals de *limesweg* en staaltjes van vernuftig watermanagement, zoals kades, steigers en oeverversterkingen. ◀

